

Minister Wiebes onthult buitensporige zelfverrijking windmoleninvesteerders

De exploitanten van windmolenprojecten, zoals Vattenfal/Nuon, RWE, Engie en Eneco/Mitsubishi, en de banken, zoals Rabo, Triodos, ING en ABN AMRO, hebben er aan de klimaattafels voor gezorgd, dat de rendementen op windmolenprojecten buitensporig hoog zijn en risicovrij. Inmiddels staan deze zelfde partijen in de rij om heel Nederland vol te zetten met windturbines.

Hoe lucratief zijn deze projecten precies? Daarover berichtte minister Eric Wiebes de Tweede Kamer in zijn brief van 14 februari 2020 ¹⁾. De conclusie is dat er aan de klimaattafels van het Klimaatakkoord sprake is geweest van exorbitante zelfverrijking van bovengenoemde partijen.

Rendement versus risico

Het belangrijkste risico bij een kapitaalsintensieve lange termijn investering in een elektriciteitscentrale is de ontwikkeling van de elektriciteitsprijs. Stijgt deze prijs dan zal de investering een super rendement hebben. Een sterk dalende elektriciteitsprijs kan leiden tot een verlieslatend project.

De investeerder zal een afweging moeten maken tussen rendement en risico. Dit is het normale ondernemersrisico.

Wiebes: risicovrij investeren in windmolens

Minister Wiebes geeft in zijn brief aan de Tweede Kamer van 14 februari 2020 een toelichting op de subsidieregeling (SDE+) bij investering in windmolenparken. De regeling garandeert de windmolenexploitant een vaste elektriciteitsprijs, zodanig dat hij een risicovrij rendement op eigen vermogen maakt van 12 procent. Er wordt daarbij vanuit gegaan dat er wordt gewerkt met 20 procent eigen vermogen en 80 procent vreemd vermogen. Bij het vreemd vermogen wordt uitgegaan van een rente percentage van anderhalf procent.

Minister Wiebes geeft ook aan in zijn brief, dat er in de subsidie rekening is gehouden met een bijdrage van ca. €5.600 per windturbine voor de lokale gemeenschap. Dit soort douceurtjes, waar menig wethouder mee kan pronken, gaan dus niet af van de winst van de investeerder, maar worden gewoon betaald door iedere burger via een heffing (ODE - Opslag Duurzame Energie) in de energierekening.

Hoe lucratief?

Hoe lucratief is deze regeling? Hoe goed is een risicovrij rendement op eigen vermogen van 12 procent? Ter vergelijking: het rendement op het eigen vermogen van Shell, toch geen zieltoegend bedrijf, de hoeksteen van menige beleggingsportefeuille, was in 2019 acht-en-een-half procent ²⁾. Let wel: Shell loopt, in tegenstelling tot de windmolenexploitanten, wél ondernemersrisico over dit rendement. Als de Nederlandse Staat een rendement op eigen vermogen zou willen garanderen op de windmolenparken, dat even goed is als dat van Shell, zou het percentage dus in ieder geval lager moeten zijn dan acht-en-een-half procent. De subsidieregeling (SDE+) kan dus worden gezien als een exorbitante, in economische zin niet te verantwoorden, bevoordeling van de windmolenexploitanten.

Ook de banken, de verschaffers van het vreemd vermogen, zijn spekkoper. Voor een normaal project zul je bij een bank geen financiering kunnen krijgen voor 80 procent van de investering tegen

anderhalf procent rente gezien het hoge risico voor de bank. Maar vanwege de staatsgarantie is het project vrijwel zonder risico.

Normaal gesproken moet de bank zijn overvloedige middelen risicovrij stallen bij de Europese Centrale Bank (ECB) tegen een negatieve rente van een half procent. Door het vreemd vermogen te leveren voor de windmolenprojecten kan zij haar geld risicovrij wegzetten tegen anderhalf procent positief. Het enthousiasme bij o.a. de Rabobank en de Triodosbank voor dit soort “groene” projecten kent dan ook geen grenzen.

Architecten van het Klimaatakkoord profiteren

Bij het ontwerpen van het Klimaatakkoord zaten zowel de profiteurs van deze lucratieve projecten aan tafel, zoals Eneco (inmiddels Mitsubishi), RWE, Engie en Vattenfal/Nuon, alsook de financiers van deze risicovrije projecten zoals ABN AMRO, Rabobank en Triodos ³⁾.

Zelfsubsidiering

Met het, door de regering betaald, deelnemen van partijen aan een door de regering georganiseerd overleg (klimaattafels), waarbij deze partijen door de regering in staat zijn gesteld hun eigen toekomstige subsidies en voorwaarden vast te stellen en daarmee hun eigen toekomstige lucratieve projecten veilig te stellen (Klimaatakkoord), is een nieuw fenomeen binnengeslopen in onze “rechtsstaat”: *zelfsubsidiering*. De Nederlandse regering gebruikt een andere term voor dit fenomeen: *het verkrijgen van draagvlak*.

Deze *zelfsubsidiering*, gefaciliteerd door de Nederlandse regering en betaald door de burger die niet aan tafel mocht, in combinatie met de door minister Wiebes beschreven exorbitante bevoordeling, maakt dat hier kan worden gesproken van buitensporige zelfverrijking door de elektriciteitsbedrijven en de banken. Daarbij gaat het niet om miljoenen, maar om miljarden euro's.

Kees Pieters

Democratisch Energie Initiatief

Verwijzingen:

1. Brief minister Wiebes van 14 februari 2020 aan de Tweede Kamer

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/02/14/beantwoording-kamervragen-over-de-zorgen-over-gezondheid-inspraak-en-participatie-en-de-verdeling-van-de-lusten-en-lasten-bij-windprojecten>

2. Rendement op eigen vermogen Shell

<https://beurs.fd.nl/noteringen/210964/royal-dutch-shell-a/algemeen>

3. Deelnemers Klimaatakkoord:

<https://www.klimaatakkoord.nl/organisatie/documenten/publicaties/2018/05/17/deelnemers-sectortafels-taakgroepen-werkgroepen>

Bent u bereid om te onderzoeken en de Kamer te informeren over hoe, bij windturbine projecten op land, in de regel de opbrengsten (inclusief subsidies) zijn verdeeld als het gaat om de verdeling tussen: a. initiatiefnemer, b. grondeigenaar, c. omwonenden, bevolking betreffende gemeente/regio?

Antwoord

De (netto)opbrengsten van een windproject liggen niet vooraf vast en zijn afhankelijk van verschillende factoren, waaronder de verkregen SDE. PBL analyseert jaarlijks de businesscase van recent ontwikkelde windparken en baseert daarop haar advies voor de nieuwe SDE+-parameters om oversubsidiëring te voorkomen. Voor de berekening van de SDE+-basisbedragen wordt vanaf de voorjaarsronde 2020 uitgegaan van een rendement van 1,5% op vreemd vermogen en 12% op eigen vermogen met een verhouding van 80% vreemd vermogen en 20% eigen vermogen. Het eigen vermogen dient voor het opvangen van risico's, waaronder bijvoorbeeld de kans dat een in ontwikkeling zijnde project (waarvoor al kosten zijn gemaakt) uiteindelijk niet door gaat. Naar mate de initiatiefnemer van een windproject gunstigere contracten kan afsluiten met de banken voor het vreemd vermogen, met windturbinefabrikanten voor de turbines en met aannemers voor grondwerk en funderingen, neemt het rendement op het eigen vermogen toe (en omgekeerd neemt dit af bij minder gunstige overeenkomsten).

De grondeigenaar kan ook initiatiefnemer, oftewel mede-eigenaar, van een windpark zijn. Uitsplitsing hiertussen is daarom moeilijk, waarbij ook speelt dat grondcontracten niet openbaar zijn. Met de brief van 15 november 2019 heb ik uw Kamer geïnformeerd over het IBO-rapport naar de grondvergoedingen van energieprojecten (Kamerstuk 32 813, nr. 403). In de Gedragscode Wind op Land is door betrokken maatschappelijke organisaties met de windsector afgesproken dat €0,50 per opgewekte MWh wordt afgedragen aan een gebiedsfonds. Bij een gangbare windturbine van 3,5 MW levert dit bij 3200 vollasturen jaarlijks een bedrag op van €5.600 per turbine.